

NÉPLAP

Világ proletárjai egyesüljete!

AZ MDP HAJDÚ-BIHAR MEGYEI BIZOTTSÁGÁNAK LAPJA
XII. ÉVFOLYAM 191. SZÁM
ARA : 50 FILLER
1955. AUG. 14. VASÁRNAP

*Köszöntjük
a vasút dolgozóit*

AZ V. VASUTASNAP

Országsszerte ma ünnepeljük az ötödik vasutasnapot. Öt éve már, hogy pártunk és kormányunk minden év augusztus második napját a MÁV dolgozóinak nagy ünnepjévé nyilvánította. Dolgozó népünk ez a múltból ismét szeretettel és megbecsüléssel szövi vasutasainkat és szívvel örül sikereinknek.

Az ötödik vasutasnap méltó megünneplése a debreceni igazgatóság dolgozói is lelkes munkaversennyel készültek. Mind a szellemi, mind a javítóhelyek kiváló eredményt értek el az utóbbi időben. A második negyedében például 12 vasúti üzem szerezte meg a "Szke élűzem" címet. A kitüntetett vállalatok közül a debreceni Járnyújtató már harmadszor mondhatja magának a dícsőség átadóját. A vasgárgyártók méltán rászolgáltak erre a kitüntetésre. Az őszi forgalom sejtésére már eddig is 458 teher- és személyautó, továbbá 22 mozdonyt javítottak ki terület felül. Az elvégzett munkák értéke egy millió 450 ezer forint. Az önköltségek csökkentésében szintén példát mutat a vállalat. Az eddigi megtakarítások értéke 800 ezer forint, ami a harmadik negyedében minden valószínűség szerint megduplázódik. A Járnyújtató kiváló a pályakapadányi állomás, a püspökladányi fatöltő telep, a debreceni rakodási főpályák dolgozói, szintén ma, a vasutasnapon veszik át az élűzem címet és az ezzel járó jutalmakat.

Az elért nagyszerű eredményeket elsősorban a dolgozók igyekezetének, a párt bőles útmutatásának köszönhetjük. Dolgozóink megértik és magukévá teszik népünk nagyszerű célkitűzését és eszerint cselekednek. Tudják, hogy jobb és szebb életük elsősorban a saját kezükben van, tudják, hogy a párt vezetésével a dolgozók teremthetik meg az eddiginél is szebb és gazdagabb életet.

A nagyszerű és odaadó munka elismerése jut kifejezésre a mai vasutasnapon. A megbecsülésnek számtalan jele van mind a párt mind a dolgozó nép részéről. Csak a vasúti forgalmat segítő biztosító berendezések építésére minden évben sokmillió forintot költ a kormányunk. Ezenkívül új fürdők, lakotnyák, és egyéb szociális létesítmények, továbbá a jó munkáért járó magas kitüntetések és pénzjutalmak jelzik, hogy a mi országunkban a párt és a nép szeretete övezi a vasutasokat.

Amikor eredményeinket így felsoroljuk, egy perc se feledkezhetünk meg a Szovjetunió nagyszerű és önzetlen segítségéről. Eredményeink kivívásához felbecsülhetetlen értékű támogatást nyújtottak a szovjet emberek. A szovjet vasutasoktól kapott segítséggel és pártunk irányításával honosított meg nálunk is az 500 kilométeres és 2000 tonnás, továbbá a Lunyin-mozgalom. E mozgalom segítségével a debreceni igazgatóság a II. negyedében 135 százalékkal teljesítette túlsúlyt továbbítási tervét, ami számokban kifejezve ötszáz 1000 tonna szerelvénynek felel meg.

Az 500 kilométeres és a 2000 tonnás mozgalomban a debreceni fűtőházánál a legjobb eredményt a Bartha és Sívágó mozdonybrigádok érték el. Bartha elvtárs és társai a második negyedében 11000 tonna túlsúlyt továbbítottak, míg Sívágó elvtárs mozdonybrigádjának tagjai ugyancsak példamutató eredményt értek el. A Lunyin-mozgalomban Kőrösi István és Kádár János mozdonyvezetők, valamint brigádjuk állnak az élen. Mindkét brigád az országos versenyben is kiemelkedő sikert ért el. A mozdonyjavítási kiegészítő brigád tagjai a második negyedében 30 százalékkal csökkentették az amellét, hogy mozdonyaik 89 üzemnapot teljesítettek.

Most, az ötödik vasutasnapon az elért sikerek mellett, a további feladatokat is számbavevni minden becsületes vasúti dolgozó. Annál is inkább, mert ma veszi kezdetét az őszi forgalom. A MÁV-nak ez évben a tavalyihoz viszonyítva, mintegy 10 százalékkal több súlyt kell szállítani. A tizedik vasúti üzem értekezlet egész sor konkrét teendőit szabott meg a debreceni igazgatóság részére is. Az őszi forgalom időszakában, vagyis augusztusban, szeptemberben és októberben két napra kell csökkenteni a kocsi fordulót, természetesen nem feledkezve meg a mozdonyfordulók fontos betartásáról, a napi kilométer teljesítmény növeléséről, a rakodási idő gyorsításáról, a szállító felekkel való szoros kapcsolatról sem. A szobanforgó teendők elvégzése elengedhetetlenül szükséges az őszi forgalom sikeres teljesítéséhez.

A forgalom eredményes lebonyolításában különösen nagy szerep vár vasutas pártszervezetekre, üzemi bizottságokra. Elsősorban pártszervezetekre és úb-ekre hárul, hogy lelkes és odaadó agitációs munkával az eddiginél is kiemelkedőbb sikereket elérésére sarkallják a dolgozókat.

Az ötödik vasutasnap a mi egygyéforrott nagy kollektívánknak: a dolgozó népnek, és a MÁV munkásainak bensőséges ünnepe. Érezzük hát jól magunkat ezen a szép nyári vasárnapon és népünk szerető gondoskodását, továbbá jó munkával és példamutatással hála-adjuk meg.

NAGY JÁNOS,
a vasútpolitikai osztály vezetője.

Cséplésben legjobb az Egyeki Gépállomás

A megye gépállomásai közül az Egyeki Gépállomás halad legjobban a cséplésben. Augusztus 10-ig a körzetéhez tartozó kalászosok termésének 82,7 százalékát cséplélték el. Második a Nyíradonyi Gépállomás, a gabona 71 százaléka-

zálékának elcséplésével. Harmadik helyen a Tetétleni Gépállomás van 68,2 százalékkal. Negyedik a Nádudvari Gépállomás a gabonának 64,6 százalékos elcséplésével, ötödik helyezett a Vámospercsi Gépállomás, 64,3 százalékát csé-

pelte el a körzetéhez tartozó gabonának. Legutolsó a cséplésben a Polgári Gépállomás 18,9 százalékkal. A megye cséplési tervének 49,6 százalékát teljesítette augusztus 10-ig.

Ma, vasárnap az üzemek dolgozói is segítenek a keresztek szárításában, a hordás gyorsításában

A gabona védelme, dolgozó népünk nagyobb kenyere megköveteli, hogy minden erőt összefogjunk a tartós és egészséges kenyerek előállítására, a hordás gyorsítására. Ma, vasárnap is dolgoznak a gépállomások traktoristái. Tart a cséplés, a hordás. Zúgnak a traktorok, vontatók és iparkodnak a szekeresek ezrei a megyében,

hogy minél előbb asztagokba kerüljenek a nedves tarlón maradt keresztek ezrei. A debreceni üzemek dolgozói is kivesszük részüket a szárítás, hordás gyors befejezéséből. Teherautókon igyekeznek a földekre, segíteni szektaristáit. Tart a cséplés, a hordás. Zúgnak a traktorok, vontatók és iparkodnak a szekeresek ezrei a megyében,

ből. Az idő sürget, kell a gyorsító kéz. A Ruhagvár dolgozóinak sorából is nagyobb csapat indul Cséplésre, hogy a Haladás Termelőszövetkezet földjein adjon segítséget a hordás gyors befejezésében. A községekben is úgy szervezik a munkát, hogy minden iga, minden ember a hordás, cséplés gyorsításán szorgalmatoskodjon a mai napon is.

A debreceni termelőszövetkezetek magas terméseredményeikkel bebizonyították a közös nagyüzemi gazdálkodás fölényét

Még zúgnak a debreceni határban a cséplőgépek, de az eddigi eredményekből máris megállapítható, hogy a több mint 30 000 holdas szántóterülettel rendelkező debreceni határban a termelőszövetkezeti földek, a kalászosokból magasabb terméseredményeket értek el, mint az egyéni dolgozó parasztok. Világosan mutatják a cséplőgépek eredményei, hogy sokkal gazdagabban fizettek a termelőszövetkezeti földek, bebizonyítva, hogy a közös nagyüzemi gazdaság adta lehetőségek kihasználásával többet és jobbat lehet termelni.

A termelőszövetkezetek földjein elért jó terméseredményekkel kapcsolatban kérdést intéztünk Pazonyi Gézához, Debrecen város vezető mezőgazdászához és kértük, adjon nyilatkozatot, miben látja okát az egyéni földek és a termelőszövetkezeti földek terméseredményei közötti különbségnek. A válasz a következő:

— Ez évben általában mind a kalászosokból, mind a kapásból holdanként jóval többet termelünk, mint az elmúlt években. A kedvező időjárás nagymértékben hozzájárul a terméseredmények növekedéséhez. Nem lehet azonban azt mondani, hogy mindennek oka az időjárás. Hiszen az egyéni földjét is éppen úgy járta az eső, és úgy sütötte a nap, mint a termelőszövetkezeteket. És mégis az egyének most jóval alacsonyabb termést tudnak betakarítani, mint azok a termelőszövetkezetek, ahol megfogadták a mezőgazdasági szakemberek jó tanácsait és elvégezték a szükséges agrotechnikai munkákat, melyek nélkül a terméshozamok emelése lehetetlen.

A város határában a termelőszövetkezetek őszi búzából holdanként 11 és fél, 12 mázsa átlagot vartunk, rozból 9 és fél — 10 mázsa. Ugyanakkor az egyéni termelők jó, ha búzából 8—9 mázsa átlagot fognak betakarítani, az egyének rozból sem fogják elérni a termelőszövetkezeti eredményeket. rozból 7 és fél — 8 mázsa termést akarítanak be.

A Rákosi-telepi Petőfi őszi búzából 12,44 mázsa ért el, a Rákosi-telepi Dózsa 13 mázsa s tülhaladja. A szepesi Új Utat 49 holdról 15 mázsa 42 kilós átlagot ért el.

Ugyanakkor ugyanolyan talajon és időjárás mellett gazdálkodó egyéni paraszti eredményei jóval elmaradnak a tsz eredményei mögött. Búte János Szepes 3. alatt lakó dolgozó parasztnak a búza 7 mázsa 40 kilót adott egy holdról. Kardos István Bellegelő 415 alatti lakos 5 mázsa 20 kiló termést takarított be holdanként.

Hasonló eltérő eredmények vannak a rozsnál. A Bellegelői Lenin holdanként több mint 11 mázsa cséplte el. Ugyanolyan viszonyok mellett Lovas István Nagycseré 42. szám alatti gazdálkodó csak 6 mázsa 2 kilós termést tudott egy holdról betakarítani.

Az ilyen eredmények természetesen lerontják a város terméseredményét.

Tizennégyezer mázával kevesebb termés, mert gyenge az egyéni földek átlaga

Ha azt vesszük figyelembe, hogy az egyéni termelők a város határában csak 2 mázával termeltek holdanként kevesebb gabonát, mint a termelőszövetkezetek, akkor ez már annyit jelent, hogy a város határában legalább 14 000 mázsa gabonakiesés van. Ha ennek az állami felvásárlási árát vesszük, az egyéni termelők zsebéből több mint 3 millió 300 ezer forint eseti ki, mert nem termeltek elegendő mennyiséget. Az államnak átadott 140 vagon termény után járt volna 2800 mázsa korpa a termelőknél, amit, ha tehettek volna feleletnek a tejtermés fokozásával 560 000 liter tejjel többet tudtak volna fejni és a közölgasztás asztalára adni.

A termelőszövetkezetek fejlesztéséért folyó agitációt elsősorban maguk a szövetkezetek tagjai végezzék

Az idei aratás bőségesen fizetett termelőszövetkezeti földjeinken. El lehet mondani, hogy a jól ápolt, gazdag termést adó szövetkezeti földek agitáltak a nagyüzemi közös gazdálkodás mellett.

A megyében a július 31-i összesítés szerint 251 mezőgazdasági termelőszövetkezet és termelőszövetkezeti csoport működik. A családok száma 16 091, a tagok száma 18 511. Júliusban a megye mezőgazdasági termelőszövetkezeteibe 549 család 622 taggal lépett be és összesen 1362 hold földdel gazdagították termelőszövetkezeteiket. A megye területén jelenleg 23 előkészítő bizottság is működik.

Igen fontos szerepe van a szövetkezeti mozgalom erősítésében az előkészítő bizottságoknak. Feladatuk, hogy ismertessék az alapszabályt az egyéni dolgozó parasztsággal és közös megbeszéléseken már formálhassák azt a tervet is, hogy a megalakítandó új termelőszövetkezetben hogyan szervezik a munkát, mit fognak termelni, milyen lesz az állatállomány. Az előkészítő bizottság akkor végzi jól feladatát, ha kezében ceruzával minden gondosan papírra vet és már tervezzi az őszi munka elvégzésének menetét. Ha a tagok jó tervet ismertettek meg az egyéni dolgozó társaikkal, a ma még kételkedőknek szilárdul a bizalma a közös gazdálkodás iránt. Különösképpen erősödik a bizalom akkor, ha látják az alapot, a szorgalmas készílést, tervezést, szívesebben esatlakoznak hozzájuk, mintha csak általános szövegeket hallgatnának, melyekből hiányzik a meggyőző erő. A tények, konkrét dolgok és leghamarabb ezekkel lehet meggyőzni az ingadozókat. A tények elől nem lehet hamis okoskodással kitérni, mint ahogy nem lehet tagadni a megyében mindenütt bizonyított magasabb terméshozamokat most a gabonabetakarítás során.

A termelőszövetkezeti mozgalom szélesítése érdekében azok agitálhatnak a legkisebben, akik személyes példájukat állítják mások elé és eredményeik, házuk lája bemutatásával bizonyítják: jobb élet a szövetkezetben.

Rákosi Mátyás elvtárs augusztus 8-án elmondott beszédében a termelőszövetkezeti mozgalomról szólva a következőket mondotta: „Nagy súlyt kell helyezni arra is, hogy a termelőszövetkezetek fejlesztéséért folyó agitációt elsősorban maguk a jó szövetkezetek tagjai végezzék. Azoknak a példát és érvelést, akik már szövetkezeti tagok, sokkal hatásosabb és meggyőzőbb, eredményesebb, mint a kívülállóké. Ezért ismétlem, elsősorban a helvi szövetkezeti tagokat kell meggyősitani az agitációra. A legközelebbi betekben, amikor az aratás beveződött és a eséplés is e hó végéig előreláthatólag befejeződik — az elvtársak támogassák a lemaradott erővel és gondossággal a szövetkezetek megnövekedését úgy, hogy lehetőleg az őszi munkákat már a megerősödött, számban és tag-ságban megnövekedett termelőszövetkezetek végezhessék el.”

Rákosi elvtárs szavait igen nyomatékosan kell figyelembe venni Hajdú-Biharban, mert nem minden termelőszövetkezetben érvényesül még az amit a nagyrábéi termelőszövetkezeti tagok végeznek, hogy rendszeres agitációt folytassanak szövetkezetiük továbbfejlesztése érdekében. Tapasztalható a befelfordulás, az elzárkózás. Ez rendkívül káros mert gátolja a fejlesztést. Feladata minden termelőszövetkezetnek, hogy tagjait mozgósítsa a továbbfejlesztés érdekében, agitáljanak jó eredményekkel, hívják meg magukhoz az egyéni dolgozó parasztokat, mutassák meg termelőszövetkezetüket, de mutassák meg házuk táját is, hogy lássák, hogyan él egy szövetkezeti tag, mit gyarapított, amióta a közös gazdálkodásban dolgozik, mit mutat kamrája, háztáji gazdasága. Igen alapos és meggyőző bizonyítékát tudják így adni termelőszövetkezetek azoknak, hogy jobb a közös nagyüzemi gazdaságban dolgozni.

A debreceni járás mezőgazdasági munkáiról

A debreceni járás soha nem állt rosszul sem a járási versenyben, sem pedig a megyei mezőgazdasági munkák végrehajtásában. Jelenleg az első az állati és állati termékek beadásában, a második a gabonabeadásban, a harmadik a szőlő- és szőlőtermékek beadásában. A járás mezőgazdasági munkáinak eredményeit a járás területén működő géppállomások, a Balmazújvárosi Géppállomáson dolgozó Szabó Imre és ifjú Veres János cséplőgépezetű jó munkájáról már több alkalommal hírt adtunk. De nemcsak az ő eredményeik érdemlik meg a dicsőítést, mert Zsupos János, Huszár János és Kovács István szintén nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a debreceni járás dolgozó parasztjai megelőzzék a cséplést. Huszár János például 7 nap alatt 19 vagon gabonát cséplelt el, Kovács István pedig napi 170 mázsa vállalását átlagban 220 mázsa teljesíti. És feltétlenül megérdemli a dicsőítést a géppállomások legjobb brigádja, az Öt éves Terv brigád. Vezetőjük, Széles János éjt nappallá téve járja a határt és segíti a gépközlekedők munkáját.

A járás másik géppállomása, a Hajdúhadházi Géppállomáson Sebestyén János brigádja dolgozik legeredményesebben. A brigád nyári kampánytervét a mai napig 60 százalékkal teljesítette. A Nyíradonyi Géppállomáson a Sívölts Lajos-féle brigád vezet a jó munkában, 61 a nyári terv teljesítésében 71 százalékkal tartanak. Nyíradonyban a cséplőgépek napi teljesítménye átlagban 150-160 mázsa körül mozog.

A gabonabeadásban ugyanúgy, mint a cséplésben, a járás első községe Józsa: augusztus 12-re 100 százalékra teljesítette beadási tervét. Ugyancsak jól áll a gabonabeadásban Nagyhegyes 80 százalékon felüli teljesítéssel és Ebes, szintén közel 80 százalékos beadással. A jól teljesítő községek mellett azonban vannak a járásban olyan községek is, amelyekben részint a sok esőségre, részint pedig a nem megfelelő munkaszervezés következtében lassan halad a cséplés. Mikespércsen például még csak a gabona 35 százaléka cséplték el, Fülöpön 40 százaléka állnak a tervteljesítéssel, Vámspércsen pedig a gabona

Dicsőret illeti a járás géppállomásait

A járás mezőgazdasági munkáiról már több alkalommal hírt adtunk. De nemcsak az ő eredményeik érdemlik meg a dicsőítést, mert Zsupos János, Huszár János és Kovács István szintén nagyban hozzájárultak ahhoz, hogy a debreceni járás dolgozó parasztjai megelőzzék a cséplést. Huszár János például 7 nap alatt 19 vagon gabonát cséplelt el, Kovács István pedig napi 170 mázsa vállalását átlagban 220 mázsa teljesíti. És feltétlenül megérdemli a dicsőítést a géppállomások legjobb brigádja, az Öt éves Terv brigád. Vezetőjük, Széles János éjt nappallá téve járja a határt és segíti a gépközlekedők munkáját.

A gabonabeadásban ugyanúgy, mint a cséplésben, a járás első községe Józsa: augusztus 12-re 100 százalékra teljesítette beadási tervét. Ugyancsak jól áll a gabonabeadásban Nagyhegyes 80 százalékon felüli teljesítéssel és Ebes, szintén közel 80 százalékos beadással. A jól teljesítő községek mellett azonban vannak a járásban olyan községek is, amelyekben részint a sok esőségre, részint pedig a nem megfelelő munkaszervezés következtében lassan halad a cséplés. Mikespércsen például még csak a gabona 35 százaléka cséplték el, Fülöpön 40 százaléka állnak a tervteljesítéssel, Vámspércsen pedig a gabona

Mikor vehetnének

1500 VILÁGVEVŐ RÁDIÓT NAGYRÁBÉN

A Petőfi TSZ tagjainak életéről összegyűjtött tanulságos bizonyítékok

Ujságolvasó keveset lehetett még olvasni nevéket, a rádió sem kürtölte világra eredményeiket. Nem azért mintha nem volna büszkék nekünk a Petőfi TSZ tagjai nagyon sok olyan dolgot, amit a szövetkezeti, nagyszülői és közgyűléseik legjobban szívesen hallgatnak. Sokat beszélgetünk a szövetkezeti tagokkal — férfiakkal, nőikkel — s a töltők hallottakat egy csokorba gyűjtjük. Ennek a csokornak egy pár igen tanulságos és emlékeztető szöveget adunk — had lássák és olvassák a szövetkezetek és a még egyáltalán dolgozóik milyen lehetőségei és jövője van a közös gazdálkodásnak.

A nagyrabéi Petőfi Termelőszövetkezet 1952. augusztus 18-án 12 családdal 76 hold földön alakult. Ugyanaz év október elsején már 33 család volt tagja a tsz-nek. Ma 75 taggal 623 holdon gazdálkodnak. Állatállományuk alakuláskor mindössze 9 ló, 24 szarvasmarha, 38 sertés, 122 baromfi, 23 liba és 100 felvásárolt juh képezte. Ma 20 lovuk, 44 szarvasmarhájuk, 154 sertésük, 296 birkájuk, 557 baromfiuk van. A fel nem osztható szövetkezeti vagyon 1953-ban 121 817 forintot, 1954-ben pedig már 234 888 forintot tett ki.

Jelentős a fejlődés a termelőszövetkezeti gazdasági épületekben. Sertésfiataltól, tehénistállótól, 100 férőhelyes sertésistállótól 40 méteres gépszín és anyagraktár, 100 férőhelyes szőlőszőlő, villanydaráló, nyári és téli szállás csúszkák részére már megépült. Csak ez évben 20 férőhelyes löstállótól egy tükorműhelyig, 300 férőhelyes juhórályal, 5 tonna hídmerleggel, ártéri kúttal és a tanulószobát villamosításával gazdagodtak a nagyrabéi Petőfi Termelőszövetkezet.

Gazdagodott, gyarapodott a szövetkezet s jó módban él minden tagja. Arra büszkék a tsz tagjai, hogy saját keresetükkel, a közös vagyonból vásá-

rolták meg székházukat Nagy-rábén. Hetvenkétezer forintot fizettek a házért, amely a legrendesebb, legtisztántartottabb ház a közelben. Szép irodalomban — benne világegyetem — és közgyűlési terem van a székházban, amelyek utcai frontján üzemeltetésre alkalmasak. Ebben árusítja a szövetkezet a kertészet termelvényeit: zöldségeket.

Az 1953-as év hullámvérési elérték a Petőfi tsz tagjaihoz is. 1953 őszén nyolcan kiléptek, de már itt szögezzük le: mégsem gyengült a termelőszövetkezet, mert ugyanebben az időben 11 új belépő volt.

A kilépők között volt a szövetkezet egyik alapító tagja, idős Rácz Miklós is. Fivőrel együtt dolgozott a tsz-ben, együtt is laktak s ebben az időben esti beszélgetéseken mindig szóba került a kilépés. A beszélgetéseknél az utolsó szó mindig a fiúé volt.

— Ha apám ki akar lépni, ám megteheti, de én maradok! Ugy is volt. Az apa kilépett, a fia pedig továbbra is munkacsapat tagja maradt. Telt múlt az idő s az ifjabbik Rácz a tsz-ben szerzett keretéből házat kezdett építeni. El is készült a háza és egy szép napon elköltözött családjával új otthonába. Otthagyták az apai házat s az öreg Miklós bácsi nem egyszer megvakarta a fejét, „hej, ez a fiú csak okosabb volt” — mondogatta ilyenkor magának.

Nem is kellett sokáig várni, hogy idős Rácz Miklósban a gondolatok tovább érlelődjenek. Egyik nap megjelent a szövetkezeti irodában és kérte visszazárva a termelőszövetkezetbe. A tagság egésze, a közgyűlés mondta ki a határozatot: szívesen fogadták vissza a nagyrabéi Petőfi Termelőszövetkezetbe. A tagság egésze, a közgyűlés mondta ki a határozatot: szívesen fogadták vissza Rácz bácsit. S azóta Rácz Miklós ismét fiával együtt dolgo-

sító községek mellett azonban vannak olyanok is, melyeket joggal nevezhetünk kullogónak. Ez az egyáltalán nem hízelgő jelző illeti a fülöpöket, akik a gabonabeadási tervteljesítésben alig hagyták el a 30 százalékot. Még rosszabb a nyíradonyiak eredménye, akik viszont még a 30 százalékot sem érték el. A járás összesített gabonabeadása jelenleg 55 százalékra tehető.

Rendezzék a tavalyi hátralékot

A gabonabeadásról beszélve, mint negatív tényezőt feltétlenül meg kell említeni, hogy a tavalyi gabonahátralék rendezése nem úgy halad a járásban, mint ahogy kellene. Különösen Fülöpön, Nyírábrányban és Hajdúdorogon mutatkozik komoly elmaradás a hátralékok felszámolásában. A községek begyűjtési dolgozóinak a jövőben sokkal nagyobb gondot fordítsanak a múlt évi hátralékok cséplés ideje alatti rendezésének és kenyérgabonával való teljesítésének szorgalmazására.

Az értékesítési gabona beadásával kapcsolatban a járás egész területén az a tapasztalat, hogy a dolgozó parasztszívesen adja a gabonafelhasználást az államnak. A legszebb eredmények a szabadbeadásban is az eleniző Józsa születtek: tervüket a község dolgozói augusztus 12-ig 125 százalékra teljesítették. Hásonlóan 100 százalékon felül teljesítették szabadgabona eladási tervüket Nagyhegyes és Nyírábrány dolgozó parasztjai is. Leggyengébb eredményt a járásban Hajdúhadházi érték el, ahol a szabadbeadási tervteljesítés alig 35 százalékos.

A debreceni járás vezetői sok eredményről tudnak számot adni. A még megmutatózó „szépséghibák” kijavításával haladjanak még nagyobb, még szebb eredmények felé.

A GABONA VÉDELMEBEN

A szokatlanul csapadékos időjárás következtében komoly mennyiségű gabona forog veszélyben. Sok ezer kereszt van még kint a határban. Nedves a föld, napokig zuhogott rájuk az eső s ez bizony nem kedvez a gabonának. Komolyan tartani lehet attól, hogy a hajdú-bihari gabonatermesztés veszélybe kerül, a keresztet csirázni fognak.

Különösen súlyos a helyzet a biharkeresztési járásban. A legfontosabb feladat tehát most az, hogy minden erőt összehozva, szűrjük a nedves keresztet, s aztán a lehető leggyorsabban a száraz keresztet hordjuk a közös szűrőre, hogy a gépek elcsépléjék. Ahhoz, hogy a gabona minél előbb, a biztonságos feltétel fedél alá kerüljön, a legfontosabb feladat az az, hogy a keresztet átrakása, szűrítése, sehol nem szabad annak előfordulnia, hogy nedves gabonát csépljenek.

Kettős kár származik ebből. Először, a nedves keresztet ha asztagba kerülnek, elrontják az egész asztagot, az emelegszik, berothad. Ha ez a romlás nem következik be és hamar cséplésre kerül a nedves kereszt, akkor meg ott van a másik baj: nedves gabona nem tárolható. Ha nedves gabonát akarnak zsákokban tartani, vagy szokás szerinti vésztagban raktárakba ömlesztetni, megdöglösznek. Az ilyen nedves gabonából készült liszt már emberi táplálkozásra bizony nem alkalmas.

Nagyon vigyázni kell tehát arra, hogy ne kerüljön nedves kereszt az asztagba, de ne kerüljön nedves gabona a raktárakba sem, ahol a jövő évi kenyérnekvalót tároljuk. Tehát az a teendő, hogy minden lehető eszközt és módot felhasználjunk arra, hogy eszterve tarlóinkon hagyott keresztet szűrjük és a száraz keresztet haladéktalanul hordjuk be a közös szűrőre, hogy a száraz gabona minél előbb elcséplésre kerüljön.

Van még egy fontos feladat

az elsoroltakon felül. A raktárakban már bentlévő gabona helyes tárolása. A megyei tapasztalatok azt mutatják, hogy bizony több helyen a megengedettnél magasabb víztartalmú gabona került tárolásra. A terményraktárak gondozói lelkiismeretesen ügyeljenek arra, hogy be ne melegegjen a nagyobb nedvességtartalmú gabona. Gondoskodjanak a lapátolással, szűrítéssel.

Arra különös gond legyen, hogy nagyobb nedvességtartalmú gabona ne kerüljön a raktárban száraz gabona közé, mert azt is elrontja, s ezzel növekszik a szűrítési gond.

A gabona szűrítésével egy percet sem késlekedhetünk sehol. Szűrítéssel kell tehát a nedves keresztet olyan módon, hogy asztagolás előtt átrakjuk. Ennek az a módja, hogy a keresztet szétbonva a kéveket úgy állítgatjuk, hogy a kalászkokkal felfelé egymáshoz hajoljanak. Ilyen módon tartjuk egymást, nem dőlnek el és valóságos kis sátor alkotva megadják a lehetőséget ahhoz, hogy a napfény, levegő járja a nedves gabonát és gyorsan száradjon.

A cséplésnél járjanak el úgy, ahogyan az ország első cséplőgépezetűje, a tetéltleni Kristóf Andor cselekedte. Nem tétlenkedik egy percet sem, mindent elkövet, hogy gyorsuljon a cséplés. Ha eső miatt szünetel a munka, az egész munkacsapat azon van, hogy az eső szünetével nyomban cséplhessenek. A megázott haj-

zatot az asztagon félrerakják. Ha nagyon beázott, az asztag mellett sátor szerinti rakják, hogy száradjon és az asztag száraz keresztjeiből azonnal kezdik újra a cséplést.

Nagyon vigyázni kell arra, hogy az asztagokat gondosan rakják, olyan helyre, ahol nagy záporok esetén sem ömlik a víz.

Bőven kell rakni szalmát az asztag alá, hogy a víz ne táplálja a keresztet, ne nedveskedjenek át. Az asztag tetéjét, a hajzatot gondosan rakják, hogy ne ázzanak be. Igen jó, ha az asztagot körülárkolták. Ezzel is védik a berakott keresztet attól, hogy nagy esők idején se tudjon a víz az asztag alá zúdulni.

A behordás gyorúsítása a szűrítés utáni legfontosabb feladat. A géppállomások adjanak meg minden segítséget ahhoz, hogy a száraz keresztet minél előbb a közös szűrőre kerüljenek.

A falvakban az igaerőt úgy kell elosztani, hogy egymást segítve, sokkal gyorsabb legyen a behordás üteme, mint eddig.

A gabona, ha kint marad a földeken, veszélyben van. Hordjuk tehát be minél előbb a szűrőre. Cséplés közben is védjük a megkezdett asztagokat, éjszakára való ponyvázzal, vagy vastag szalmatarakkal. Napközben ha eső fordul az idő, azonnal fedjük be gondosan az asztagot. Nem elég, ha a cséplőgépek kaponyát, a megkezdett asztagot is védeni kell a beázástól.

A mezőgazdasági kiállításon 3000 állatot mutatnak be

Az idei kiállításon körülbelül háromezer állatot mutatnak be. Nem kis feladat, hogy a jószágok kellő időben, gyorsan és épségben érkezzenek meg. Már kidolgozták a szállítási tervet. Az ország különböző részeiből körülbelül tíz irányvonalat hozza fel az állatok és a szárnyvonalaknál ehhez kapcsolják a megrakott

vasonokat. Egy napnál hosszabb ideig a legutolsóbb országútról sem utaznak a jószágok. Budapestre augusztus 24-től 26-ig érkeznek meg a szerelvények. Az állatokat a kirakodásnál húsz állatorvos vizsgálja meg és azonnal elvégzik a legalaposabb fertőtlenítést, körömfürdést.

got, gazdasági felszerelést és a takarmányt is

— A jószágoknak a közösből is enni kell. — Levegőtől ott is felkopik az áll. — Így is találták ezt rendjén levőnek — vitték ami a közös gazdasághoz kellett. Gyenge József is már az alakuláskor jelentkezett tagnak. A neve után írta, mit visz be: két lovát, szekeret, felszerelést, vetőmagot. — Hát a takarmány — kérdezték a többiek. — Az nekem bizony nincs. — Anélkül pedig nem lehet senki csoporttag. Itt van az alapszabály, ebben benne van. Gyenge József pedig nem akart elmaradni a többiekől — együtt akart az új útra lépni. Nem is gondolkodott sokáig. Másnap már egy szekérre felrakott takarmánnyal érkezett meg. Nem hazuról hozta, mert ott nem volt, hanem megvette. Ha csak ennyin múlt, Gyenge József nem szalasztotta el a szövetkezeti tagságot.

A Petőfi TSZ tagjainak jó része középparaszt — 8-10-12 hold földdel lépett a szövetkezetbe. A mintaalapszabály szerint a bevitt föld után földjárdadót kell fizetni.

A könyvelés hosszú számcsinai pontos választ adnak erre is: Az elmúlt két esztendőben közel 30 000 forintot fizettek ki földjárdadék címén. Mellette a bizonylat: Gyenge József, Parti Sándor, Cser József és a többi tag által aláírt bizonylat, hogy felvették a pénzt.

Es ezután? — A törvény az továbbra is megmarad — így mondta Gyarmati Imre tsz elnök. Most sem mulasztjuk el annak bemutatását és ezután is az újonnan hozzárukt csatlakozóknak is úgy, ahogy jár, kifizetjük a földjárdadékot.

Mi lett a bevitt állatokkal? Nem kérte azt senki és nem is kéri, hogy „isten nevében” akár egy lóról, tehenről, vagy

disznóról is lemondjon valaki

a szövetkezet javára. Egy háromtagú bizottság (a tagok maguk választották maguk közül, s mindegyük olyan, aki jól ért az állatokhoz és az árakhoz is) értékeli. Erős András 1952 decemberében lépett a Petőfi TSZ-be. Két lovát, József is már az alakuláskor jelentkezett és szekeret, vetőmagot, felszerelést és szekeret, vetőmagot, felszerelést, vetőmagot. — Hát a takarmány — kérdezték a többiek. — Az nekem bizony nincs. — Anélkül pedig nem lehet senki csoporttag. Itt van az alapszabály, ebben benne van. Gyenge József pedig nem akart elmaradni a többiekől — együtt akart az új útra lépni. Nem is gondolkodott sokáig. Másnap már egy szekérre felrakott takarmánnyal érkezett meg. Nem hazuról hozta, mert ott nem volt, hanem megvette. Ha csak ennyin múlt, Gyenge József nem szalasztotta el a szövetkezeti tagságot.

A Petőfi TSZ tagjaival beszélgetve érdekes számításra jöttünk. Nagyon nagy számú jött ki végeredménynek, olyan amit első hallásra, vagy olvasásra kevesen hisznek el. Nehegy kételkedjen a számításban bárki is — vegyen elő papírt, ceruzát és számoljunk közösen.

Az eddigi cséplési adatok szerint 4 mázával termelt több egy holdon a Petőfi TSZ-ben, mint az egyéni gazdálkodók. Kezdenek számítani 150 hold búzájuk van. Ez pedig 150x4, az összesen 600 mázsa búza. Ha ezt eladják, akkor 168 000 forintot kapnak érte. Ez pedig azt jelenti, hogy minden szövetkezeti tag csak a holdankénti többlettermésből közel 2000 forintot kap.

Van ennek egy másik oldala is. Az még érdekesebb — habár egy kicsit többet kell számolni. Megéri és elgondolkoztató.

Nagyrabén az idén — nagyon kevesen számolva — 2000 holdon termelnek búzát. Ha az egyéniék földjén is, nem 8 mázsa volna az átlag, hanem legalább 4 mázával több — mint a Petőfi TSZ —, akkor a községben ebben az évben 8000 mázával több búza lenne.

Nyolcvan vagon búza ez! Nem kis mennyiség!

Ebből a mennyiségből 3600 embernek az egész évi kenyérét lehetne biztosítani. — Vagy ha pénzre átszámítjuk, milliós szám jön ki. Olyan nagy összeg ez, hogy hirtelen alig tudunk vele mit kezdeni a számolásnál, mert az egész község lakói be kellett volna „szétosztásába”, illetve „elfogyasztásába”, „elköltsébe”. Ha 280 forintjával adják el — mert ennyi a búza szabadpiaci ára — ez pénzben 2 millió 240 ezer forint. De sok pénz ez! — Mit is adnának érte? — 1500 új világegyetem rádiót — vagyis Nagyrabén minden házból szép új világegyetem rádió szólna. (Még ott is, ahol már van rádió.)

2200 új kerékpárt lehetne vásárolni belőle, vagy a község minden felnőtt férfi lakójának szép, ünneplő öltönyt lehetne csináltatni belőle keményzárú csizmával!

Ugye érdekes ez a számítás? És milyen egyszerű dologból adódik. Abból, hogy egy holdon nem nyolc, hanem 12 mázsa búzát termeltek, abból, hogy géppel szántottak, vetettek, műtrágyát szórak a szárbán induló kalászosra. Bősegesen megtérül a befektetett munka és fáradság. És mindez miből van: abból, hogy közösen gazdálkodnak, nagyszülői módra, annak a bizonyítéká, hogy mennyivel magasabbrendű — na és jövedelmezőbb — a szövetkezeti nagyszülő. — Mit is adnának érte? — 1500 új világegyetem rádiót — vagyis Nagyrabén minden házból szép új világegyetem rádió szólna. (Még ott is, ahol már van rádió.)

A Petőfi TSZ tagjai szívesen el is mondják ezt minden hozzájuk fordulónak. Várják a dolgos kezeket, mennek is hozzájuk. Ebben az esztendőben 30-cal gyarapodott a nagy család. Tréfásan úgy jegyezték meg: jövőre már több papírt és hosszabb ceruzát kell vinni — mert nemcsak a termésük lesz nagyobb, de nagyon megsaporodik a föld és a taglétszám is.

Majd azt is kiszámoljuk! — S=O

BODA ISTVÁN: FÉLTEM A VILÁGOT

(Alföldi Magvető kiadása, 1955)

Bármilyen művészeti alkotás akkor érhető meg a legjobban, ha ismerjük a műmögött álló életet, azaz a mű háttérét is. Legfőképpen áll ez a szabály akkor, hogyha lírikusról van szó, aki mindig önmagát adja, tárja oda a világnak. Boda Istvánról lehetetlen anélkül írni, hogy fel ne vázolnánk röviden azt az utat, amelyet befutott a Nyírség paraszti világától egészen az országos hírű költői mívtől. Sokak előtt még emlékeztet, hogy 1949 őszén egy mélytűző, álmódosított, vörösesszőke-hajú, zárkózott természetű fiatalember iratkozott be a Debreceni Tudományegyetem Bölcsésztudományi Karán a magyar-történelem szakra. Nem nagyon tudtunk még akkor és ott róla, hogy már verses jelente meg a Csillagban, s zárkózottsága, finom, érzékeny természete s egy pár évtizeden bántó szó odáig vezetett, hogy Boda Pista ott hagyta az egyetemét, s visszament szülőihez, akik egy nyírségi községben éltek és élik ma is a maguk paraszti életüket. Egy év múlva megint visszajött a debreceni egyetemre, s az eltelt év alatt tovább küldözgette verseit a fővárosi irodalmi folyóiratokba. Most már jobban felfigyelték rá az egyetemen is, s a karcsú, magabizarkozó, makacs, erősergincű fiatalember — osztályának sorsát példázva — egyre magasabbra emelkedett az öntudat, az emberi magatartás, a költői messzesség frontján. Tagja lett az Alföld — régebben Épitünk — szerkesztőségének, az Írószövetség helyi csoportja vezetőségének, egyre-másra jelentek meg versei a helyi folyóiratban és a pestiekben, s a múlt évben már — két fiatal költővel együtt — könyvkiadásban is megjelentek válogatott versei. Az egyetemisták, a baráti kör, a debreceni irodalmi élet közönsége megszokta lassanként, hogy ez a hallgatag legény egyszerű versekkel — röppent fel a szerelemtől, a paraszti életől, s a sok részletismerés után megförtélt, amit már régebben szerettünk volna látni: Az Alföldi Magvető ízléses, szép kiadásban jelentette meg Boda István verseit.

A Féltem a világot költőjére régebben általában az volt jellemző, hogy a nagyok — Illyés Gyula, Juhász Gyula és József Attila — nyomdokain elindulva ragyogó színekkel rajzolta meg a paraszti világot, sokszor elképzelték bennünket képeinek gazdagságával, pompás asszociációival, a színek, hangulatok iránti nagy érzékenységgel, s a paraszti életből magával hozott izes kifejezésekkel. Sajátos hangulata és szókincs volt mindig a Boda-verseknek, megjegyeztük azonban régebben azt is, hogy költőjük nem mindig szerkesztette meg őket jól, azaz nem egy esetben költőiménei — világosan kifejező eszmei szál, gondolat nélkül — széjjeltek szépen megformált darabjalkra. Eszmei gazdagodást vártunk az utóbbi időben a debreceni irodalmi élet népszerű fiatal költőjétől, persze ez az évek számától is függ.

A Féltem a világot költő számot is ad erről az eszmei gazdagodásról, sőt, nagyobbára is csak arról, hiszen a költőből — kár értük — kimaradtak a négy-öt évvel ezelőtti idők jól megformált Boda-versei, s ha vannak is benne régebbi versek, érzésünk szerint inkább az utóbbi egy-két év termését foglalja össze. Látszik ez a gazdagodás abban, hogy a fiatal költő világosan látja és megfogalmazza nem egy versében, ars poetikáját, mint például az Előszó címűben „Hát dalold most már önékik Dózsa dalát, a Dózsa trónját” — vagy pedig a Búcsú az ifjúságtól-ban: „Költő lettem, én nem akarom, De lettem, mert ti akartátok, Lettem, mert meglessem a

napfény tűzében, hogy peng a értelm, és halált gyöz benne kapatok... költő lettem, mert mindig tudtam szívetek mit ír arcotokban”. A nép, a közösség szolgálata, a butaság, a maradiság, a konokság elleni harc, az emberi értékekért folytatott küzdelem: ez a célja, feladata saját megfogalmazásában Boda Istvának s ez a felismerés okozza az eszmei gazdagodást költészetének más területén.

Régebben szemérem vetették a Féltem a világot költőjének, hogy a szép eszközök mögött kevés, halvány az előremutatás, erőtlenség, céltalanság fűződik össze a legszebb szavak is. Az új versek közül már nem egy az emberi-társadalmi gondok, problémák leg-súlyosabb ereibe is belevág, s a csillogó eszközökkel szemmel és reményteljes kút költőjének és reményteljes kút költőjének bennük. Jól látja a nyírségi paraszti világból kiszakadt költő, hogy le kell számolni a régi paraszti ideállal, a falusi világ idillikus ábrándjaival (s főleg a róla kialakított idillikus elképzelésekkel) s ez nagy eredmény a régi Boda-versekkel szemben! Még ott is, ahol az ember leginkább ellágyulhat, a szülői házában is arra gondol, hogy „itt nagyon kell a tiszta szó, mely a lélek melegét hozza, és nagyon kell egy jó vihar, mely múltakat lezoporozza.” (Jellemző már az imént idézett vers címe is: Sorsukért perelve.) S nem véletlen az sem, hogy az egész kötet címe megint az eszmei választást tünteti ki, amely már a vers elolvasása előtt is jelzi, hogy költőjének horizontja tovább tágul már az egész világra. A Féltem a világot vers napjaink egyik legégetőbb problémáját veti fel: Sikerül-e az egész emberiségnek a társadalmi erők világos felismerése és irányítása után — a szocializmus megvalósításával párhuzamosan — munkába állítani a világ roppant erőit is, vagy bűnös kezek az emberi világ elpusztítására fogják-e felhasználni a nemrégiben feldevezett roppant erőket, lehetőségeket. A költeményben komikus látomásként vonulnak fel egy esetleges világpusztulás képei, de a végén ott áll az is, hogy „állunk a világ örhélyén, s megfogunk minden vad tüzet.” Magunk részéről nagy gazdagodásnak tartjuk azt is, hogy gyönyörű szép szerelmesversek sorozatán keresztül — pl. Bükkli március, Nyárvegi reggelen, Nem felelheted — felvázolja a költő egy vívódó és utána mégis kiteljesedő, kibontakozó szerelem érzés és eseménytörténetét. Ezek közül is legszebbnek tartjuk a Nem felelheted címűt, amelyben Illyés Gyula egyik versére emlékeztetően, de teljesen új gondolattal összeszöve arra figyelmezteti kedvesét, hogyha őt igen is, de nem felelheti sohasem el azt a kedvességet, melegséget, azt a családot, azt a környezetet, ahonnan a költő jött s ahol azt a sok jószágot tapasztalta.

Nem elemezzük tovább Boda István költészetének eszmei gazdagodását — bizonyították már az eddigiek is — inkább rámutatunk egy még mindig meglévő problémára művészetének eszmei gazdagságával kapcsolatban. Való igaz, hogy legtöbb nagy vers az általunk ismert költőben kiutat is vázol fel, mutat meg, azonban ezek a kiutak nem eléggé konkrétak, a feladatok, célok megmutatása sokszor megmarad egy általános moralizálás keretében. A költő megborzad az ember kezében lévő nagyszerű, új eszközök, eszközök pusztító-romboló felhasználásától. A bolygók ura című vers tanúsága szerint, azonban a befeljesze — a kiutat mutató — rész a költeménynek csak azt mondja, hogy az ember... „letörli mindazt, ami iszonyat, tavasszal vet és nyáron megarat, mert szívében törvény az

az akarát.” Az ehhez hasonló versbefeljezések — melyek itt-ott előfordulnak a kötetben, azt bizonyítják, hogy a Féltem a világot költője tiszteltreméltó morális bázissal, tisztasággal rendelkezik ugyan, azonban erkölcsi felfogását nem köti meg eléggé össze a való világ realis erőivel, tényezőivel: így a kiút, az előremutatás igen gyakran elvont marad. Itt jegyezzük meg még, hogy egy-két homályos eszmei mondanivalójú vers is belekerült a kötetbe — mint például a Váltakoz az ember vagy a Hírek margójára — amelyek mondanivalója csak részben érthető: A kötet szerkesztőjének más, közérthetőbb versekkel kellett volna ezeket helyettesíteni.

Az eszmei gazdagodással együtt járt a formai gazdagodás. Ez kimutatható még abban az esetben is, amikor a költő ismert motívumokat használ fel: Az esti tűcsökdei példálud Ady egyik versére emlékeztet (Az ismerős kisfiú motívum!), azonban Boda a motívumnak elveszi komorizét és ragyogó színekkel-izetekkel telíti környezetbe helyezi, s ugyanakkor társadalmi szociálisabbá is teszi. Még jobban és gazdagabban bukkanunk elő a versekből a jellegzetes Bodai ízek, színek, hangulatok, s a paraszti életből vett szemléletesség. Az ősi alkonyatot példálud így jellemzi: „A napsugarak lassan, lassan Boiladozva járnak az égen. Csend ül a derültől lugalasban, a csend nyugalma egy a réten.” (Törvényt és érveket versből.) Vagy milyen találóan le tudja írni a faluvegi cigánygyűlést hangulatát, jellegzetességeit a nagy problémákat felvető Cigányok-ban. Ért a költő ahhoz is, hogy a legégetőbb érzéseket is visszaadja költészetének eszközeivel: „Patok csegett hirtelen a csendben, Pici mosoly rebent a szemedben, S mikor szemed már lehunyta szépén, elbújtál a karomban egészen.” (Arany ősz volt.) Képes ez, hogy Vörösmarty Balgájához hasonlóan a legégetőbb érzésekből visszarántson bennünket a fájó problémák világába: A Törvényt és érveket-ben a késő ősz hangulat finom leírása után ilyen mondat zökken bele bennünket a fájó gondokba: „Lelkem döföve mind jobban jár.” Örömmel vetjük észre a kötet olvasása közben azt is, hogy a formai gazdagodás verstaní értelembe is értendő: Változatosabbak lettek a stílusjegyek, több vers szonettformában van írva, s az egyik legerősebb szerelmes versben, a Nyárvegi reggelen címűben a Balassi-stílust újítja fel Boda igen stilszerűen, kitűnő rimtechnikával. Nagyszerű rimketek is látnunk nem egyszer, mint például a Csokonai sírjánál címűben. Bökör-dűhöz: temetőre-őre). Mindezek ellenére azonban a Boda-versek elég jelentékeny része egyszerűbb stílusjegyekkel, rimképpel, ritmussal van megalkotva, úgy hogy van még ezen a területen is fejlődni való. Az eszmei és formai gazdagodást jelző kötet tartalmához szépen simul az ízléses külső, a finom nyomdai technikai előállítás, amely egyébként az Alföldi Nyomda dolgozóinak munkáját, gondosságát dicséri. (Itt az ideje, hogy Pesten is belássák: Debrecenben is szépen ki tudnak állítani egy verseskötetet. Úgy halljuk, ezen a területen vannak a pesti kollégáknak aggályai, nem éppen művészi eredetű aggályai...)

Kedves Pistám, alkoss tovább és féltsd tovább is a világot. Úgy gondolom, minél több Boda-vers fog ezután megszületni, annál kevésbé kell majd féltetni ezt a világot... BÖGEL JOZSEF

A BABONÁKRÓL

Négylevelű lóhere, akasztott embercöl levágott kötél és varázsszavak

Számos útleírást olvashatunk, főleg régiakat, amelyekben a „művelt” európai felvilágosítottok leírják, hogy az úgynevezett „vademberek” sokszor a legváratlanabb dolgoknak tulajdonítanak varázserőt, sőt sokszor istenként imádják. Valamely útleírásban igazgalmosan írta le egy utazó, hogy az egyik polinéziai szigetén az ott lakók legfeljebb kincse volt és istenként imádták egy véletlenül odakerült közönséges és egyszerű dugóhúzó. Ehhez a dugóhúzóhoz imádkoztak, ha halászni mentek és bőséges zsakmányra akartak szert tenni, hozzáimádkoztak akkor is, ha valamilyen betegség lepte meg a szigetlakókat, mivel különleges varázserőt tulajdonítottak „neki”. Az utazó folyóiratban nosyolgot a vademberek naivságát, és amikor hajóra szállt, gyertyát gyújtott meg egy bizonyos kúp előtt, hogy „hazautazása szerencsés legyen és elkerüljék a viharok...”

A „vadembert” és a felvilágosodott utazót ebben az esetben az emberiség fejlődésének több mint tízezer éve választotta el. A babona ennél fogva külső megnyilvánulásában jelentősen különbözött egymástól, de az alapja mindkettő esetében azonos volt: bizonyos tárgyaknak mindkettőben, a „vadember” és az utazó is, különleges varázserőt tulajdonítottak.

Tízmillió nyúlláb

Az ember a vadság állapotában, amikor tudatlansága folytán védtelenül ki volt szolgáltatva a természet erőinek, sokszor bizonyos — rendszerint ritkán előforduló dolgokhoz folyamodott segítségért. Tudvalevő, hogy a földön igen ritkán fordulnak elő meteoritok s ezek lényegesen különböznek a földön keletkezett kőzetektől. Éppen ezért igen sok népnél a véletlenül megtalált meteoritok rendszerint az imádatt tárgyat szepélik. Sokszor ezer, meg ezer kilométert is megtesznek a szentnek hitt meteorit megérintése végett, mert azt hiszik, hogy megérintése, vagy megcsókálása boldogabbá teszi életüket. Mindenki hallott már a mekkai „kabaról”, amelyhez évente nagy zarándokok indulnak.

A kába azonban csak egy a sok hasonló dolog közül. Nálunk például igen elterjedt az a babona, hogy a négylevelű lóhere szerencsét hoz megtalálójának, vagy annak, akinek a megtaláló ajándékozta. Mások esküsznek arra, hogy az úton talált lópatkó zintán feltéltlenül szerencsét hozó tárgy, és pedig nemcsak a ház gazdájának hoz szerencsét, hanem az istállóba téve megvédi az állatokat is a betegségektől. Az akasztott emberről levágott kötél darabnak s különleges varázserőt tulajdonítanak sokan. Különösen a tőkés országokban még mindig igen jó pénzt fizetnek ilyen kötél darabért. Nemrég az Egyesült Államokban egy kimutatás jelent meg, hogy több mint tízmillió amerikai nő hord táskájában, reitkületében nyúllábat, mert azt hiszi, hogy szerencsét hoz rája.

Ezeknek a babonáknak egy része nem túlságosan értelmes, elvégre a négylevelű lóhere még senkit sem harapott meg, de hinni abban, hogy a négylevelű lóhere vagy a nyúlláb szerencsét hozhat — csaknem „vademberi” korlátozást jelent. Aki ilyenekben hisz, az hihetetlenül lealacsonyítja saját magát, hiszen élettelen tárgyakba nagyobbb bizalmat helyez, mint saját erejébe. Minden ilyen babonában, amulettben, négylevelű lóherében vagy nyúllábatban való hit többé vagy kevésbé megsemmisíti az ember önbizalmát és az önmaga erejébe vetett hitet és a gyámsoltalanság érzését kelti fel az emberekben.

Bizonyos, hogy a vadság állapotában az embereknek nem segített semmiféle meteorit, semmiféle istennek hitt dugó-

húzó a természet erői ellen való harcában. Ugyanígy nem segít az elnyomott és munkanélküli, a holnaptól rettegő amerikai nőkn sem a nyúlláb és nem védi meg őket a tőkés társadalom vakon ható erőitől.

A legkártekonnyabb babona

Mielőtt befejeznék rövid áttekintésünket a babonák sokasága felett, még egy igen nagy elterjedtségnek „örvendő” babonáról kell szólnunk egy pár szót. (No, mi ugyan egyáltalában nem örvendünk elterjedtségének.) Talán ez a legkártekonnyabb és legtöbb bajt okozó babona és ez az, hogy bizonyos szavaknak varázserőjük van vagy legalábbis bizonyos szavak és mondatok képesek működésbe hozni s a kívánt irányba terelni a természetet és a társadalom erőit.

Ez a babona még az ősember idején keletkezett. Lehet, hogy éppen akkor, amikor a beszéd, az emberi nyelv is kialakult. Az ősember egyszerű elméjében csaknem olyan forradalmat keltett a beszéd kialakulása, mint napjainkban az atomrobbolás és az atomerő felhasználása. Az ősember kezdetleges gondolkodásával feltételezte, hogy nemcsak az emberekkel lehet hangok és szó útján érintkezni, hanem a természeti jelenségekkel is. Amde más hangok és más szavak kellenek ehhez. Nos, a számánok azt állították (és állítják még napjainkban is), hogy ők ismerik ezeket a szavakat...

Egy kisgyermek megbetegedett ezelőtt pár évvel az egyik faluban. Anyja kétségbeesve szaladt át a szomszéd asszonyhoz, akinek sok tapasztalata volt, amint hírlét. Az öregasszony átjött a beteg gyermekhez. A kútról egy csuporban frissen mert vizet hozott, aztán bizonyos teljesen kivehetetlen szavakat mormolta a három eleven paraszat tet a csuporba, közben a csupor felett kaszáló mozdulatokkal tovább mormolta a rejtélyes szavakat. A paraszok lesüllyedtek a csupor nekére, erre megitta a gyermekkel a vizet. Majd megvizsgálgatta az anyát, hogy a gyermeknek másnap reggel semmi baja sem lesz... A többi nem érdekés.

Még ma is... még ma is...

Itt az Alföld-kellős közepén idősamatunk 1946-ik évében ez alkalommal látam egy nőnemű varázslót (sákmánt), aki az összes kellek-

kel felszereire igyekezett befolyásolni a betegséget... Es még ma is csak a megyében hány és hány házban csinálják meg ezt a szertartást hétről hétre??

Két alkalommal sorra vetünk egy pár különféle babonát, felsoroltuk a „biztos” szereket a jégeső ellen, láttuk a szerencsét és a szerencsétlenséget hozó babonák egész sorát. Azt is megállapítottuk, hogy ezek a babonák rendkívül károsak, mert leszerelik az ember alkotó tevékenységét és megsemmisítik önbizalmát. Nos hát mindezek után, mivel a szavak és mondatok varázserőjébe vetett hit a legelterjedtebb, kétségteletlenül a legkártekonnyabb is.

Ugy véljük, hogy e babona hajlatmeresztő képtelenségét nem is kell soká bizonygatni: Hiszen a szavak semmi módon nem változtathatják meg a dolgok folyását. A harangszóval épp úgy nem lehet elhárítani a jégesőt, mint mondjuk Petőfi „A Tisza” című versének elszavalásával nem lehet megfékezni a tomboló tífzvést. Valamilyen járvány terjedését a leggyönyörűbben megformált mondatokkal sem lehet megfékezni. Azt is tudják minden ember, hogy a leg-szebb szónoklattal sem lehet esőt előidézni szárazság idején. Csodálatosképpen azonban még mindig számosan vannak, akik eskü és minden érzékük, tudásuk ellenére is hisznek a szavak és a mondatok varázserőjében, abban a roppantul elterjedt babonában, hogy a természet és a társadalom erői szavakkal befolyásolhatók. Ezek az emberek, ha betegség környékezi meg őket, vagy ha betegség fészkelte be magát beléjük, vagy ha esőt szeretnének földjükre, életük minden gondjában ebben az öregi babonában keresnek enyhülést és azt hiszik, hogy szavai segítségével megváltoztathatják a dolgok természetesen folyását. A dolgok azonban tovább haladnak a maguk szükség szerű útján...

Megszállhatatlan a babonák sok fajta megnyilvánulása. Az osztálytársadalom elnyomott, enyhülésért sóvárgó emberének életét e babonák mindenfél befonják és őszüntelenül a babonák gyűrűjében vergődik, holott bennük menekvés szerete található... De hiába minden igyekezete.

Nálunk azonban már elsorvadt a babonák gyökere. Minden babona ellen harcolnunk kell, mert valamennyi akadályozza a szocializmus építését.

GRANDPIERRE LAJOS, a TITIV politika szakosztályának elnöke.

A Néplap REJTVÉNYPÁLYÁZATA

tt	éde ₃ kutya
21	25
100 100 100 100 100 100	MI EZ? ü T
22	26
SZTRRR	Λ
23	27
$\frac{8}{?}$ p	z PPPPPP
24	28
A rejtvények megfejtésének beküldési határideje: augusztus 20.	
21-22. szelvény	

